

ΣΑ142: ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ
ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ
ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ 2019
ΔΙΔΑΣΚΩΝ: ΡΑΠΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΤΣΙΑΛΟΥΚΗ ΕΛΕΝΗ
ΘΕΜΑ: ΔΙΑΘΡΗΣΚΕΙΑΚΑ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΑ

Περιεχόμενα

- ❧ 1. Εισαγωγή
- ❧ 2. Διαδοχή του Δωδεκαθεϊσμού από το Χριστιανισμό
- ❧ 3. Χριστιανικοί ναοί σε Μουσουλμανικούς θρησκευτικούς χώρους
- ❧ 4. Κοινοί τόποι λατρείας
- ❧ 5. Συμπεράσματα
- ❧ 6. Βιβλιογραφία

1. Εισαγωγή

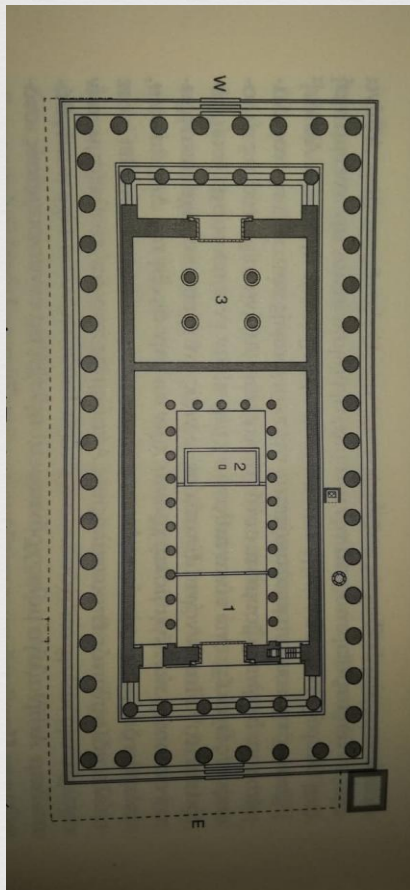

- ∞ Η έννοια του προσυνήματος στην Αρχαία Ελλάδα
 - ένδειξη σεβασμού, παράκληση για βοήθεια
 - ναοί, μαντεία, θρησκευτικές γιορτές, πανελλήνιοι αγώνες
- ∞ Χριστιανοί και προσκύνημα:
 - Πρώτοι Χριστιανικοί χρόνοι: ο Θεός είναι πανταχού Παρών
 - 3^{ος} – 4^{ος} : πολλαπλασιασμός χριστιανών και τόπων λατρείας
 - Τα ταξίδια προς τους Αγίους Τόπους αποκτούν και προσκυνηματικό περιεχόμενο, όχι απλά περιηγητικό
- ∞ Ισλάμ:
 - Μέκκα και Μεδίνα

2. Δωδεκαθεϊσμός → Χριστιανισμός

- ☞ Τρεις κατηγορίες διαδοχής της νέας θρησκείας:
 - α. Εσωτερική μετασκευή ναού κατά τη μετατροπή του σε εκκλησία
 - β. Ίδρυση νέου χριστιανικού ναού στον ευρύτερο χώρο του ιερού
 - γ. Ίδρυση εκκλησίας σε κοντινή απόσταση με τους αρχαίους ναούς

Α. Εσωτερική μετασκευή ναού κατά τη μετατροπή του σε εκκλησία

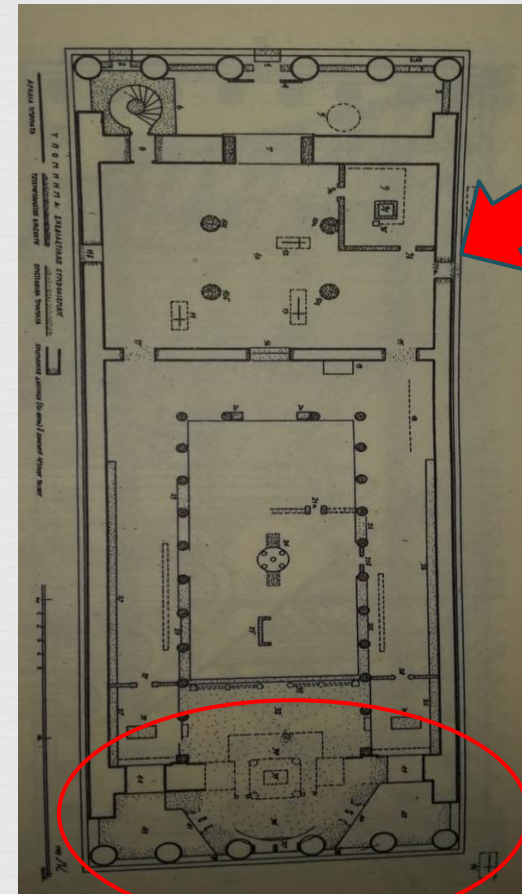

Παρθενώνας – Αγία Σοφία- Παναγία Αθηνιώτισσα

Αριστερά: Ο αρχαίος
ναός

Δεξιά: Ο χριστιανικός
Σχεδιαστικές
αναπαραστάσεις

Παρθενώνα,
Καλδέλλης, *Ο Βυζαντινός
Παρθενώνας*, (Σελ: 56,
58)

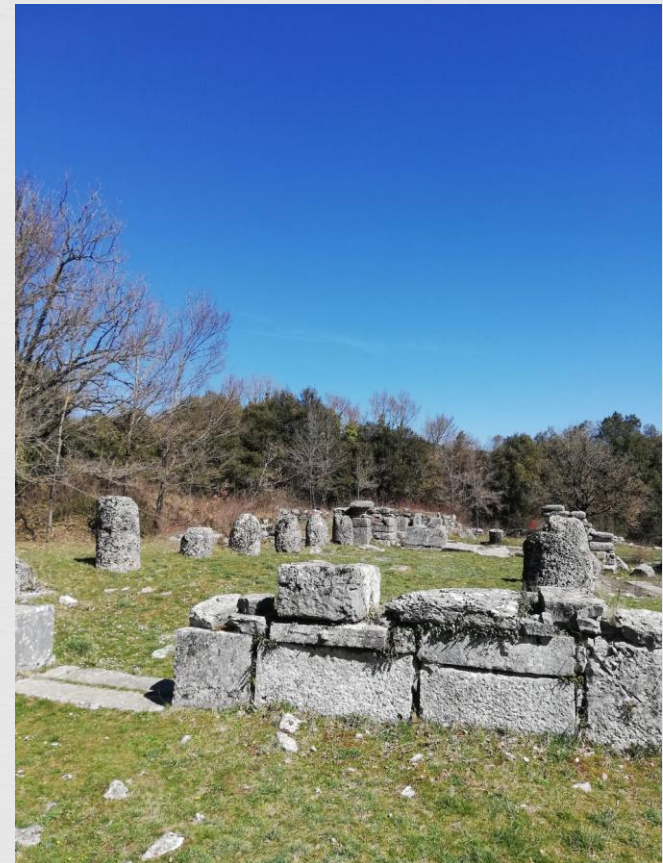
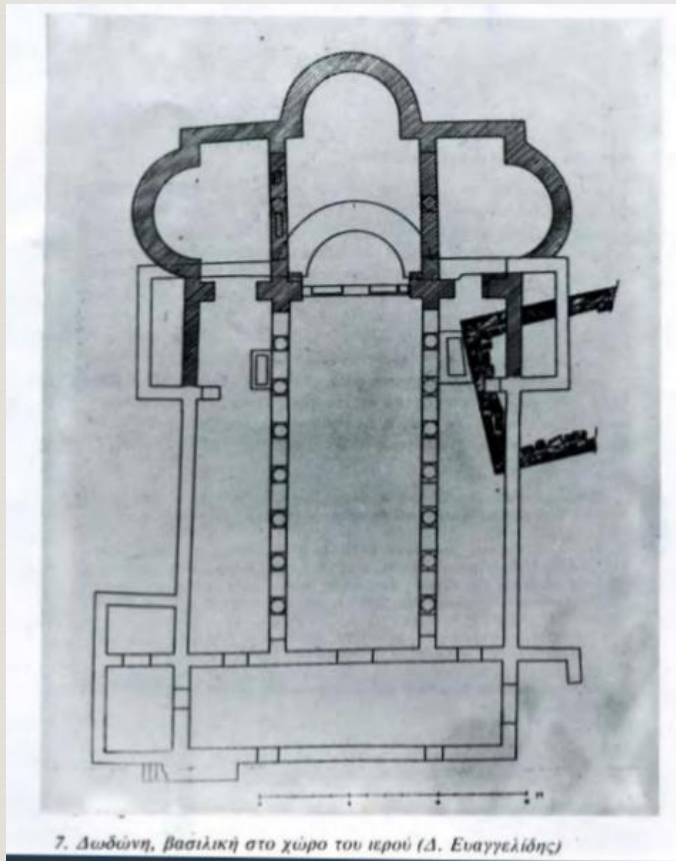
Προσκύνημα Βασιλείου Β' στην Παναγία Αθηνιώτισσα

- Πηγή: Χρονικό Σκυλίτζη
- Απόδοση ευχαριστείας στη Θεοτόκο
- Συμπεράσματα: α. Σημαντικό Προκύνημα
β. Αύξηση δημοτικότητας ιερού

Μικρογραφία από χειρόγραφο ψαλτήρι του 11ου αι. (Βενετία, Μαρκιανή Βιβλιοθήκη)

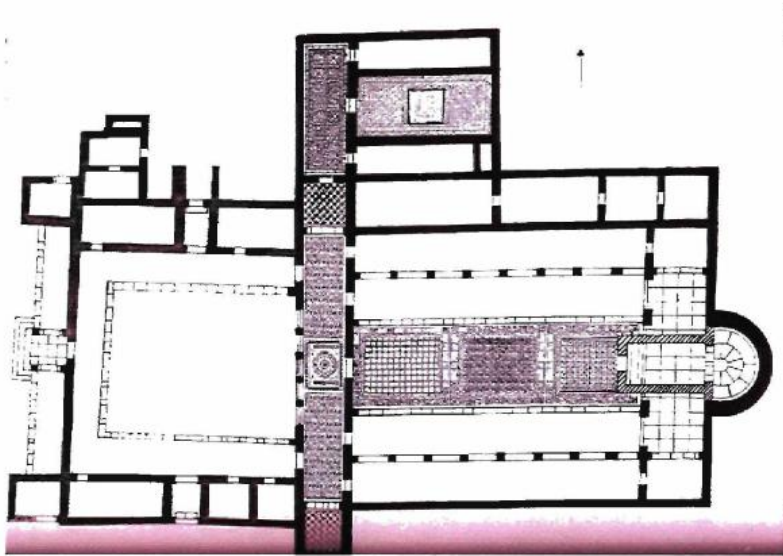
β. Ίδρυση νέου χριστιανικού ναού στον ευρύτερο χώρο του ιερού

Κάτοψη Τρίκλιτης Βασιλικής Β',
Ιερό Δωδώνης

Φωτογραφική Απεικόνιση της
Τρίκλιτης Βασιλικής Β'

γ. Ίδρυση εκκλησίας σε κοντινή απόσταση με τους αρχαίους ναούς

Εικ. 2: Επίδαυρος, Ιερό Ασκληπιού: Πεντάκλιτη Βασιλική με εγκάρσιο κλίτος.
Κάτοψη.

- Χρονολογία: α' μισό 5^{ου} μ.Χ. αι.
- Τύπος:
Πεντάκλιτη
Βασιλική

3. Χριστιανικοί ναοί → Μουσουλμανικοί θρησκευτικοί χώροι

- ∞ Δεν υπήρχε σε όλες τις περιοχές η ίδια ένταση στη μετατροπή εκκλησιών σε τζαμιά
- ∞ Χώροι συλλογικής προσευχής, χωρίς ιερότητα
- ∞ Απαραίτητη η καθαρτική διαδικασία στις περιπτώσεις μετατροπής
- ∞ Χωρίς έντονη αρχιτεκτονική αλλαγή. Στο εξωτερικό προσθήκη μιναρέδων. Στο εσωτερικό αφαίρεση της διακόσμησης

Μετατροπή Παρθενώνα σε Τζαμί, 1458

- Αντιμετώπιση με σεβασμό
- Προσθηκη Μιναρέ
- Απαγόρευση έλευσης χριστιανών

<http://www.ancientathens3d.com/el/othomaniki-athina-1458-1821/>

Ο Ιερός Ναός Αγίου Δημητρίου ως Τζαμί (Κασημιά Τζαμί)

<https://www.timetoast.com/timelines/4118303d-54ee-4ec1-9c38-694a6c45117e>

4. Κοινοί Τόποι Λατρείας

- ☞ Μπεκτασισμός : μουσουλμανικό ρεύμα κάτω από το οποίο συνυπήρχαν και λατρεύονταν ταυτόχρονα χριστιανισμός και μουσουλμανισμός στους κύκλους του
- ☞ Τροποποιήσεις:
 - 1) Χρήση ηδύποτου → κρασί
 - 2) Καθιέρωση λατρείας 12 Ιμάμηδων (Όπως 12 Απόστολοι)
 - 3) Καθιέρωση τριάδος Αλλάχ- Μωάμεθ- Αλή (όπως Αγία Τριάδα)
 - 4) Καθιέρωση αγαμίας στους οπαδούς του τάγματος (όπως και οι χριστιανοί μοναχοί)

-Μπεκτασισμός

Συγκριτισμός

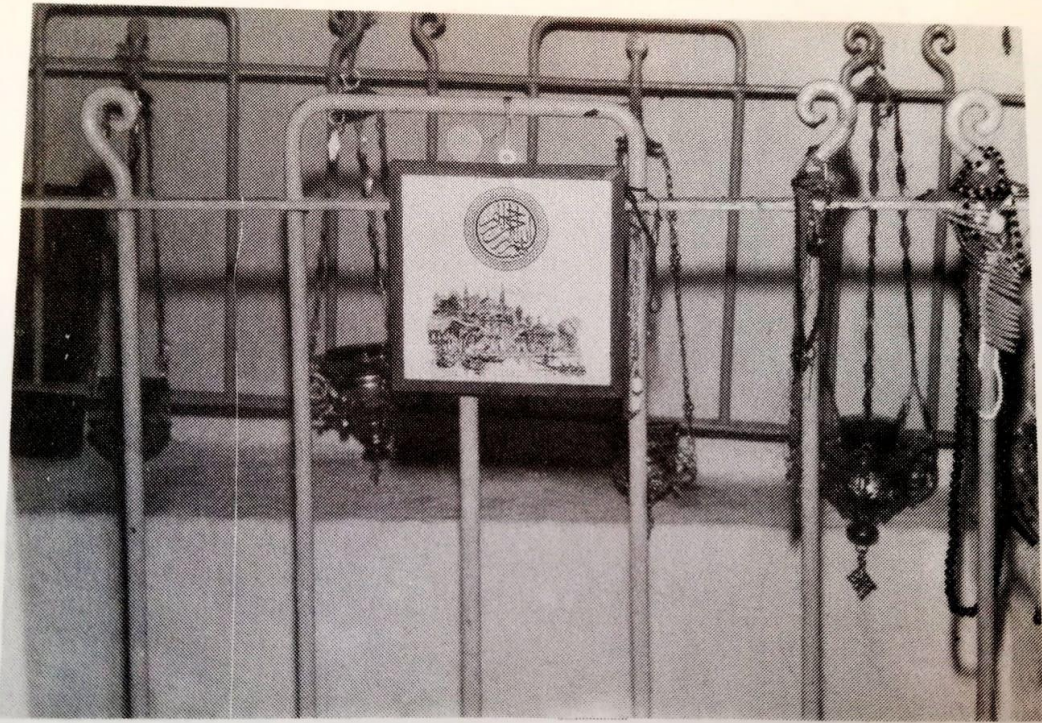

Πολιτικές Σκοπιμότητες

Κατάργηση Τάγματος, αρχή
εντάσεων

Τεκές Κιζ Μπουκιού – Άγιος Γεώργιος, Δρυμιά

Φωτογραφία παρμένη από το διαδύκτιο της σημερινής εικόνας του
ναού

Τεκές Καραζιά Αϊσέ, Ζεγκίνης 1988, (σελ:308)

Φωτογραφία 48. Ο τεκές Καρατζιά Αϊσέ.

6. Βιβλιογραφία και Εικόνες

- ❧ Βαλαβάνης, Π., επιμ. 2007. *Μεγάλες στιγμές της ελληνικής αρχαιολογίας*. Αθήνα: Καπόν.
- ❧ Ζεγκίνης, Ε., 1998. *Ο Μπεκτασισμός στη Δ. Θράκη, συμβολή στην ιστορία της διαδόσεως του μουσουλμανισμού στον ελλαδικό χώρο*. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Βαλκανικών Σπουδών.
- ❧ Ηλιόπουλος, Δ., 2011. *Η μετατροπή των αρχαίων ελληνικών ναών και ιερών σε εκκλησίες στον ελλαδικό χώρο κατά την παλαιοχριστιανική περίοδο*. Καλαμάτα
- ❧ Καλδέλλης, Α., 2013. *Ο βυζαντινός Παρθενώνας*. Αθήνα: Ψυχογιός.
- ❧ <http://www.dodoni.gr/o-naos-tou-irakli> 26/5/2019
- ❧ https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%92%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%BB%CE%B5%CE%B9%CE%BF%CF%82_%CE%92%C2%B4 27/5/2019
- ❧ <http://eclass.uth.gr/eclass/modules/document/file.php/SEAD407/Pallas-Nikopolis-A.pdf> 27/5/2019
- ❧ <http://www.ancientathens3d.com/el/othomaniki-athina-1458-1821/> 27/5/2019
- ❧ http://www.diakonima.gr/2014/06/30/%CE%B1%CE%BD%CE%BF%CE%AF%CE%B3%CE%BF%CF%85%CE%BD-%CF%84%CE%B9%CF%82-%CF%80%CF%8C%CF%81%CF%84%CE%B5%CF%82-%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%82-%CE%BF%CE%B9-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%BA%CE%B7%CE%BD%CF%8E
/ 27/5/2019